

Kurs

dla asystentek/asystentów
międzykulturowych

Copyright © by Fundacja Centrum Badań Migracyjnych, 2024
Opracowanie: Agata Kominiak, Agnieszka Chlebowska-Ogurkis
Koordinacja wydania: Anna Mieszala
Wydawca: Fundacja Centrum Badań Migracyjnych

Migrant Info Point

Al. Marcinkowskiego 11
61-827 Poznań

www.migrant.poznan.pl

 migrantinfopoint

 migrantinfopoint

 office@migrant.poznan.pl

Założenia i cel programu

Program kursu powstał w oparciu o wcześniejsze doświadczenie związane z realizacją projektu „Asystentki międzykulturowe - adaptacja i włączanie” realizowanego przez fundację im. J. Woykowskiej na początku 2024 r. w Poznaniu.

Celem szkolenia jest nabycie wiedzy i umiejętności pomocnych przy pełnieniu funkcji asystentki międzykulturowej/asystenta międzykulturowego. Zakładamy, że osoby po kursie będą wspierały wielokulturową społeczność szkolną, znały narzędzia do pracy w takim środowisku, posiadały podstawową wiedzę o różnicach w funkcjonowaniu szkół w Ukrainie i Polsce. Uczestnictwo pozwoli im także na opanowanie wybranych elementów polskiego prawa oświatowego i psychologii dziecka, rozumienie wyzwań i procesów zachodzących w grupach rówieśniczych, nauczenie się jasno formułować komunikaty, rozpoznawać i przeciwdziałać zachowaniom dyskryminującym, wreszcie dowiedzą się jak zadbać o siebie i przeciwdziałać wypaleniu zawodowemu.

Rola asystentki/asystenta jest bardzo szeroka: często zadaniem takiej osoby jest pośredniczenie pomiędzy potrzebami uczniów/uczennic (uchodźczych, ale także ich opiekunów) z kadrami nauczycielską. Zadaniem jest także moderowanie dialogu, wsparcie zarówno uczniów/uczennic, jak i merytoryczna pomoc dla kadry. Taka osoba – po przeszkoleniu – zostaje wyposażona w kompetencje, by m.in. prowadzić zajęcia dla klasy, do której uczęszczają dzieci migranckie w celu wzajemnego przybliżenia światów, wsparcia kadry nauczycielskiej w rozumieniu potrzeb dzieci uchodźczych.

Korzyścią z uczestnictwa w projekcie będzie aktywizacja, włączenie społeczne i adaptacja w polskim środowisku. Dzięki nabytym w projekcie umiejętnościom, osoby asystujące będą mogły wejść na rynek pracy albo/i pomagać wolontarystycznie w placówkach edukacyjnych, organizacjach pozarządowych i innych.

Kurs ma dać konkretne umiejętności i wiedzę, wyposażyć w minimum wiedzy teoretycznej i praktycznej niezbędnej do pracy na stanowisku asystentki międzykulturowej/asystenta międzykulturowego. Szkolenie ma mieć przede wszystkim charakter praktyczny. Obok niezbędnej teorii będziemy wspólnie z uczestniczkami/uczestnikami wypracowywać rozwiązania techniki pracy z dziećmi i młodzieżą. Zadbamy również przestrzeń na rozmowę o potrzebach oraz emocjach związanych z poruszonym na szkoleniu tematem. Takie formy angażujących warsztatów pozytywnie wpływają na proces przyswajania wiedzy i informacji. W raporcie po kursie, pisaliśmy o roli asystentek/asystentów, wysłuchaliśmy głosu dziecka migranckiego, rodzica, asystentki.

Opracowaliśmy też dobre praktyki, m.in.:

- profesjonalny, przemyślany on-boarding asystentki/asystenta w polskiej szkole oraz wsparcie w wypracowaniu narzędzi, które będą ją/jego wspierać w jej pracy;
- przygotowanie klas w perspektywie krótko- i długoterminowej na przyjęcie dzieci migranckich;
- działania integrujące dla społeczności szkolnej jako standard i profilaktyka antydyskryminacyjna, realizowane zarówno przez nauczycieli/nauczycielki w polskiej szkole, jak i asystentki/asystentów międzykulturowych. Im więcej czasu i energii pochłoną te działania, tym mniej ewentualnych przejawów dyskryminacji pojawi się później;
- rozwijanie i promowanie tworzących się koalicji, inicjatyw, poszukiwanie metod wspólnej sprawy;
- zwiększenie świadomości samorządów/organów prowadzących dotyczącej funkcji i roli asystentek/asystentów.

Po kursie możliwe jest przygotowanie podsumowania warsztatów w zakresie odpowiedzi na potrzeby i realizację celów.

Program szkoleniowy „Asystentka międzykulturowa/asystent międzykulturowy w szkole”

Forma: zajęcia stacjonarne

Adresaci: osoby pracujące w roli asystentki międzykulturowej/asystenta międzykulturowego

Sposób rekrutacji: nabór odbywać się będzie poprzez rejestrację online na stronie internetowej Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli. Pierwszeństwo w przyjęciu mają adresaci danej formy.

Cele, po zajęciach uczestnik/uczestniczka:

- zna swoje mocne strony, kompetencje;
- definiuje rolę asystentki/asystenta, zakres obowiązków, warunki zatrudnienia możliwości rozwoju;
- zna rolę asystentki/asystenta definiowaną przez polski system prawny;
- swobodnie porusza się po polskim systemie szkolnictwa;
- zna mechanizmy traumy i adaptacji dzieci migranckich;
- nazywa i rozpoznaje potrzeby dzieci;
- potrafi budować czytelne komunikaty, zna język empatii;
- ma wiedzę o stereotypach i uprzedzeniach, wzmocnione kompetencje z zakresu rozpoznawania i przeciwdziałania dyskryminacji i innym formom nierównego traktowania;
- ma wzmocnienie samoświadomości i pewności siebie, potrafi radzić sobie ze stresem;
- potrafi projektować i planować działania integrujące dla społeczności szkolnej;
- potrafi reagować w sytuacjach trudnych, zaproponować model wsparcia włączający szkołę i rodziców w sytuacji trudnej, konfliktu.

Treści:

MODUŁ 1. ASYSTENTKA MIĘDZYKULTUROWA/ASYSTENT MIĘDZYKULTUROWY NA STARCIE – Agata Kominiak/Agnieszka Chlebowska-Ogurkis

- kontrakt współpracy;
- mapowanie wyobrażeń, potrzeb i zasobów;
- budowanie bezpiecznej przestrzeni współpracy;
- dobre praktyki, innowacje społeczne;
- asystentka/asystent jako osoba w społeczności szkolnej.

MODUŁ 2. POLSKA SZKOŁA, PRAWO

POLSKA SZKOŁA – Justyna Nowak

- wyzwania polskiej szkoły + polski system szkolny;
- różnice systemów
- aspekty kulturowe i społeczne, jak w tym działać?

PRAWO – Jan Pieniążek

Polski system edukacji:

- w zakresie obowiązującego prawa;
- organy działające w szkole i podstawy ich funkcjonowania;

Asystentka międzykulturowa/asystent międzykulturowy w polskim systemie oświaty:

- formalne aspekty funkcjonowania asystentów międzykulturowych w polskim systemie oświaty, w tym w zakresie ostatnich nowelizacji przepisów prawa;
- kompetencje merytoryczne, obowiązki oraz prawa asystentów i asystentek międzykulturowych.

MODUŁ 3. KIM JEST ASYSTENTKA MIĘDZYKULTUROWA/

ASYSTENT MIĘDZYKULTUROWY – Larysa Pavlovska

- kim jest asystentka/asystent - zdefiniowanie roli i obowiązków;
- kwalifikacje i kompetencje asystentki/asystenta;
- warunki zatrudnienia i środowisko pracy;
- rozwój zawodowy i planowanie kariery.

MODUŁ 4. PSYCHOLOGIA DZIECKA - Ewelina Szewczyk/Karolina Pudelko

- mechanizmy traumy wśród dzieci doświadczonych wojną i migracją;
- mechanizmy adaptacji do nowych środowisk;
- relacje rówieśnicze;
- procesy w grupach;
- psychologia dziecka – aspekty rozwojowe oraz kontekst wojny i migracji;
- potrzeby dzieci migranckich.

MODUŁ 5. KOMUNIKACJA I ANTYDYSKRYMINACJA

KOMUNIKACJA – Agata Kominiak

- jak budować czytelne komunikaty w oparciu o różnych odbiorców komunikatów;
- trójkąt retoryczny Arystotelesa;
- język empatii w przestrzeni międzykulturowej – jak go używać.

ANTYDYSKRYMINACJA – Patryk Moszka

- tożsamość i jej złożoność oraz przywileje;
- stereotypy i uprzedzenia oraz dyskryminacja;
- rodzaje i formy dyskryminacji;

- reakcja i przeciwdziałanie nierównemu traktowaniu;
- molestowanie i molestowanie seksualne,
- świadoma zgoda;
- związek języka z dyskryminacją, język inkluzywny.

MODUŁ 6. ZADBAJ O SIEBIE – Ewelina Szewczyk/Karolina Pudelko

- zapobieganie wypaleniu zawodowemu;
- sposoby na radzenie sobie ze stresem i wzmocnienie;
- granice, sens pracy a zakres obowiązków asystentki międzykulturowej/asystenta międzykulturowego w szkole.

Liczba godzin: 40

Autorki programu: Agata Kominiak, Agnieszka Chlebowska-Ogurkis

Osoby prowadzące: Agata Kominiak, Agnieszka Chlebowska-Ogurkis, Justyna Nowak, Patryk Moszka, Larysa Pavlovska, Jan Pieniążek, Karolina Pudelko, Ewelina Szewczyk

Wymagania państwa wobec szkół i placówek (zaznaczamy x)

1.	Procesy edukacyjne są zorganizowane w sposób sprzyjający uczeniu się	x
2.	Uczniowie/uczennice nabywają wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej	
3.	Uczniowie/uczennice są aktywni	
4.	Kształtowane są postawy i respektowane normy społeczne	x
5.	Szkoła lub placówka wspomaga rozwój uczniów/uczennic, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji	x
6.	Rodzice są partnerami szkoły lub placówki	
7.	Szkoła lub placówka współpracuje ze środowiskiem lokalnym na rzecz wzajemnego rozwoju	
8.	Szkoła lub placówka, organizując procesy edukacyjne, uwzględnia wnioski z analizy wyników egzaminu ósmoklasisty, egzaminu maturalnego, egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie oraz innych badań zewnętrznych i wewnętrznych	
9.	Zarządzanie szkołą lub placówką służy jej rozwojowi	

Treści kształcenia:

Lp.	Nazwa zagadnienia	Treści szczegółowe	Liczba godzin
1.	MODUŁ 1. Asystentka międzykulturowa/ asystent międzykulturowy na starcie	Kluczowe obszary modułu: • kontrakt współpracy; • mapowanie wyobrażeń, potrzeb i zasobów; • budowanie bezpiecznej przestrzeni współpracy; • dobre praktyki, innowacje społeczne; • asystentka/asystent jako osoba w społeczności szkolnej.	4 x 45 minut
2.	MODUŁ 2. Polska szkoła, prawo	Kluczowe obszary modułu POLSKA SZKOŁA: • wyzwania polskiej szkoły + polski system szkolny; • różnice systemów; • aspekty kulturowe i społeczne, jak w tym działać? Kluczowe obszary modułu PRAWO: Polski system edukacji: • w zakresie obowiązującego prawa; • organy działające w szkole i podstawy ich funkcjonowania. Asystentka międzykulturowa/asystent międzykulturowy w polskim systemie oświaty: • formalne aspekty funkcjonowania asystentów międzykulturowych w polskim systemie oświaty, w tym w zakresie ostatnich nowelizacji przepisów prawa; • kompetencje merytoryczne, obowiązki oraz prawa asystentów i asystentek międzykulturowych.	4 x 45 minut 4 x 45 minut

3.	MODUŁ 3. Kim jest asystentka międzykulturowa/asystent międzykulturowy	Kluczowe obszary modułu: • kim jest asystentka/asystent – zdefiniowanie roli i obowiązków; • kwalifikacje i kompetencje asystentki/asystenta; • warunki zatrudnienia i środowisko pracy; • rozwój zawodowy i planowanie kariery.	4 x 45 minut
4.	MODUŁ 4. Psychologia dziecka	Kluczowe obszary modułu: • mechanizmy traumy wśród dzieci doświadczonych wojną i migracją; • mechanizmy adaptacji do nowych środowisk; • relacje rówieśnicze; • procesy w grupach; • psychologia dziecka – aspekty rozwojowe oraz kontekst wojny i migracji; • potrzeby dzieci migranckich.	8 x 45 minut (2 szkolenia, każde 4 x 45 minut)
5.	MODUŁ 5. Komunikacja i antydyskryminacja	Kluczowe obszary modułu KOMUNIKACJA: • jak budować czytelne komunikaty w oparciu o różnych odbiorców komunikatów; • trójkąt retoryczny Arystotelesa; • język empatii w przestrzeni międzykulturowej – jak go używać. Kluczowe obszary modułu ANTYDYSKRYMINACJA: • tożsamość i jej złożoność oraz przywileje; • stereotypy i uprzedzenia oraz dyskryminacja; • rodzaje i formy dyskryminacji; • reakcja i przeciwdziałanie nierównemu traktowaniu; • molestowanie i molestowanie seksualne; • świadoma zgoda; • związek języka z dyskryminacją, język inkluzywny.	4 x 45 minut 8 x 45 minut

6.	MODUŁ 6. Zadbaj o siebie	Kluczowe obszary modułu: • zapobieganie wypaleniu zawodowemu; • sposoby na radzenie sobie ze stresem i wzmocnienie; • granice, sens pracy a zakres obowiązków asystentki międzykulturowej/asystenta międzykulturowego w szkole.	4 x 45 minut
----	-----------------------------	---	--------------

Metody, formy realizacji: wykład, prezentacja, dyskusja, studium przypadków, indywidualne konsultacje i mentoring, metody warsztatowe (ćwiczenia praktyczne indywidualne i zespołowe)

Ewaluacja szkolenia: formularz ankiety ewaluacyjnej Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli

Materiały dla uczestników/uczestniczek: prezentacje multimedialne wysłane na wskazany adres mailowy

Inne informacje: Po znowelizowaniu ustawy, w KAŻDEJ szkole, gdzie będą uczyły się dzieci/młodzież bez obywatelstwa polskiego, jednak podlegające obowiązkowi szkolnemu będzie możliwe zatrudnienie asystentki międzykulturowej/asystenta międzykulturowego na zasadach pomocy nauczyciela/nauczycielki

Bibliografia/netografia:

- Raport z projektu Asystentki międzykulturowe - adaptacja i włączanie: <https://www.woykowska.org/asystentkimiedzykulturowe>
- Raport: Prawa obywateli i obywaterek Ukrainy w polskich szkołach: https://variaposnania.pl/o_nas/
- Pomocnik dydaktyczny. O migracjach, prawach człowieka i zrównoważonym rozwoju. Amnesty International
- Innowacje społeczne: <https://innowacjespoleczne.pl/>
- Biblioteka Towarzystwa Edukacji Antydyskryminacyjnej: <https://tea.org.pl/biblioteka/>
- Stowarzyszenie Nigdy Więcej, warto zajrzeć do podręcznika trenerskiego: <https://www.nigdywiecej.org/>
https://www.nigdywiecej.org/docstation/com_docstation/62/antydiskryminacja.pdf
- Asystentki i Asystenci Międzykulturowi i Romscy » Przeczytaj (asywshkole.pl)
- Do samodzielnej pracy: <https://szkola-roznorodnosci.org/>
<https://asywshkole.pl/>
<https://sosdlaedukacji.pl/wp-content/uploads/2022/04/Asystentura-miedzykulturowa.pdf>

